

DR. MÓCSY JÁNOS

1895–1976

Állatorvosdoktor, akadémikus, a belgyógyászat nyilvános rendes tanára 1935-től 1961-ig, az állatorvostudomány nemzetközileg is elismert tudósa, a *Spezielle Pathologie und Therapie der Haustiere* című, több nyelven megjelent szakkönyv egyik szerzője. A nagyüzemi állattartás állat-egészségügyi problémáinak első hazai kutatója. Kiváló tanár, példás nevelő egyéniség.

Mócsy János 1895. november 30-án született Kalocsán. Édesapja tanítóként nevelte három gyermekét. A budapesti Piarista Gimnáziumban érettségizett 1913-ban, kitüntetéssel. Ugyanebben az évben iratkozott be a M. kir. Állatorvosi Főiskolára; évi 800 korona ösztöndíjat kapott. 1915 decemberében katonai szolgálatra hívták be. 1916-ban a német kárpáti hadtest főállatorvosa volt, 1918-ban kapta meg kitűnő jelzésű állatorvosi oklevelét. 1918-tól 1922-ig Aujeszky Aladár professzor mellett bakteriológusként dolgozott az Állami Bakteriológiai Intézetben, majd a Phylaxia Szérumtermelő Rt.-nél. 1921-ben summa cum laude minősítésű állatorvos-doktori oklevelet szerzett anatómiából, *A házinyúl középponti idegrendszer*e című disszertációjával.

1922-ben Hutýra Ferenc és Schaffer Károly professzorok javaslatára került Marek József professzor intézetébe asszisztensnek. 1923-ban megismerkedett a bécsi, a müncheni, a lipcsei, a berlini és a hannoveri állatorvosi főiskolákkal.

1926-ban Rockefeller-ösztöndíjjal 10 hónapon át a koppenhágai állatorvosi és mezőgazdasági főiskolán, illetve a hannoveri állat-egészségügyi intézetben a lovak fertőző kevésvérűségével foglalkozott.

1927-ben adjunktussá nevezték ki, majd 1929-ben magántanárrá habilitálták. 1934-ben megbízták a belklinikai propedeutika előadásaival. Marek József nyugdíjba vonulása után, 1936-ban, egyetemi nyilvános rendkívüli tanárrá nevezték ki; 1935-ben bízták meg a belgyógyászati tanszék vezetésével. 1940-ben lett nyilvános rendes tanár. Tudományos munkásságának külföldi elismertségét jelzi, hogy Berlinbe is hívták tanszékvezetőnek.

Az 1949/1950-es tanévben a Magyar Agrártudományi Egyetem Állatorvostudományi Karának dékánja, 1954–1956-ban és 1957/1958-ban az önállóvá vált Állatorvostudományi Főiskola igazgatója. A belgyógyászati tanszéket 1935-től 1961-ig, nyugdíjba vonulásáig vezette. Ezt követően hat évig elnöke volt a Magyar Tudományos Akadémia Agrártudományok Osztályának.

Sokrétű tudományos munkát végzett, mintegy 200 cikke jelent meg. Alig van szaktudományának olyan területe, amelyet kutatásaival előbbre ne vitt volna. Sok munkája nagy jelentőségű. A veszettségek után fellépő bénulások okául kimutatta, hogy az lényegében gócos lymphocytás encephalomyelitis, és az idegrendszerben nincsen átoltható ragályanyag (1937). Tisztázta, hogy a lovak fertőző kevésvérűsége nemcsak vérrel, szűrt vérsavóval, hanem a vérsavó albumin-globulin frakciójával is átoltható. A vírus nem élő anyag, hanem csak kóros anyagcseretermék eredménye lehet, amely a fogékony szervezetben a bevitt vírus hatására megindult reakciósorozat egyik tagjaként keletkezik. Megállapította, hogy a subcutan tuberkulinpróba megismétlése a szarvasmarhákat tuberkulinérzékennyé teszi (kétes vagy pozitív szempróba), ami diagnosztikai tévedésekre adhat alkalmat. A juhok rühösségének radikális orvoslására a HCH gamma-izomerjét tartalmazó fürösztőfolyadékot ajánlott, amelynek hosszú reziduális hatása is van. A kontaktméreg használata a juhrühösség kezelésében teljesen új megállapítás volt. Alapvetően eredeti megállapítása volt az is, hogy a szájon át adott kontaktmérgekkel különböző bőrbetegségeket (rühösség, demodicosis, tetvesség) eredményesen lehet orvosolni. A baromfikolerát le lehet küzdeni parenteralisan adott szulfametil-tiazollal. Sok kazuisztikus (minden részletre kiterjedő) és terápia-technikai megfigyelése is volt a belgyógyászat minden részéből.

Elsők között ismerte fel a nagyüzemi állattartásban tömegesen jelentkező ún. faktorbetegségek oktanában a környezet betegségindukáló szerepét. A fiatal állatok betegségei elleni védekezést szolgáló állathigiéniai kutatásokat szorgalmazta, és 1952-től tanszékén is megindította. E témakörből is számos közleményt jelentetett meg.

Közülük kiemelkednek kézi- és tankönyvei, amelyek minden betegséggel kapcsolatban határozott állásfoglalására alapozódtak. Ehhez tartozott csodálatos és mindenkit magával ragadó stílusa. Így megérthető az a nagy elismerés és tekintély, amelyet Mócsy professzor mind hazai, mind nemzetközi tekintetben könyvei alapján élvezett. Több nagy sikerű könyvnek volt szerzője. A *Klinikai diagnosztika* két kiadásban (1942, 1944), az 1960-ban megjelent *Állatorvosi klinikai diagnosztika* lengyel nyelven két kiadást (1968, 1971) is megért. Az *Állatorvosi belgyógyászat* két kötete (Manninger Rezsővel) öt kiadásban látott napvilágot (első két kiadása *Belgyógyászat állatorvosok és állatorvostanballgatók számára* címmel jelent meg), és lefordították szlovák (1955), francia (1959) és vietnami (1962) nyelvre is. A *Lehrbuch der klinischen Diagnostik der inneren Krankheiten der Haustiere*, Marek Józseffel közösen írt műve hat kiadást ért meg; lengyel és spanyol nyelven is megjelent. A *Spezielle Pathologie und Therapie der Haustiere* két kötetének 9., 10., 11. kiadásában részt vett Hutýra Ferencsel, Marek Józseffel és Manninger Rezsővel; a könyvet lengyel, orosz, kínai és spanyol nyelven is közreadták. *Állatbiológia* című, Szép Ivánnal írott kötete a magyaron kívül lengyel nyelven is megjelent.

Hogy Mócsy professzor kiváló tanár legyen, azt sokoldalúságán, átlagon felüli műveltségén kívül széles körű tudományos munkássága tette lehetővé. Kiváló didaktikai, pedagógiai érzékével, közvetlenségével nagyszerűen tudott tanítványaira hatni, és osztatlan tekintélyt élvezett. Betegbemutatásai az orvosi gondolkodásra nevelésnek iskolapéldái voltak. Hallgatóira nagy hatással volt elbűvölő megfigyelőkészsége, analízáló- és következtetőképessége, átlagon felüli intuíciója és fejlett gyakorlati érzéke. Hallgatóinak a munka szeretetével, a hivatástudattal, a rendszeretettel és a nemes egyszerűséggel nyújtott példát. Mindezzel tanítványainak igaz emberré nevelésén is munkálkodott, és igyekezett meggyőzni őket arról is, hogy saját érdeküket vagy kényelmüket alá kell rendelni a közösség érdekeinek.

Mócsy János, mint oktatásszervező és -fejlesztő, jó taktikai érzéke révén is beírta nevét a magyar állatorvosképzés történetébe.

Betegbemutatói élményszerűek voltak. Az oktatásban mindig az elmélet és a gyakorlat szerves egységét hirdette és valósította meg. Klinikájának betegállományát általában, az oktatás és kutatás szempontjából fontosakat pedig egyedileg ismerte. A reggeli kezelések és vizitek során hatalmas tapasztalatát igyekezett átadni. A kórházakban szigorú rendet tartott, a tisztaság mellett arra különösen ügyelt, hogy az állatokkal kíméletesen bánjanak. Betegbemutatói egyszerűen vizsgái voltak a beteget kezelő hallgatóknak, de nem kevésbé az azt előkészítő asszisztenciának is.

MÓCSY JÁNOS MELLSZOBRA
AZ EGYETEM PARKJÁBAN
(KOC SIS ELŐD ALKOTÁSA)

Az állam nagyra becsülte Mócsy professzor munkásságát. 1951-ben a Magyar Népköztársaság Érdemrend V. fokozata, 1952-ben Kossuth-díj, 1961-ben Munka Vörös Zászló Érdemrend, 1965-ben Munka Érdemrend arany fokozata kitüntetést kapta. Ezeket követte az Állami Díj I. fokozata 1970-ben, majd végül, 80. születésnapján, 1975-ben a Magyar Népköztársaság Zászlórendje II. fokozata tetőzte be munkája elismerését.

A hazai és külföldi tudományos világ is számos módon kimutatta iránta érzett megbecsülését. 1941-ben az MTA levelező, 1946-ban pedig rendes tagjává választották. Hat éven át volt az MTA Agrártudományok Osztályának titkára és több éven át az elnökség választott tagja. A budapesti Állatorvostudományi Egyetem 1962-ben, a berlini Humboldt Egyetem Állatorvosi Kara 1965-ben választotta tiszteletbeli doktorává. 1966-ban egyetemünk aranydiplomát nyújtott át számára. A Magyar Agrártudományi Egyesület elnöksége 1961-ben a Hutýra Ferenc-emlékéremmel tüntette ki. Elsőként kapta meg 1975-ben az Állatorvostudományi Egyetem által alapított Dr. Marek József-emlékérmét.

Mócsy János elmélyült humán műveltségű, a képzőművészet, az ókori történelem, a régészet iránt is érdeklődő, jó rajzolókészségű és fényképező, lényeg-

látó tudós volt. Egyszerű, kiegyensúlyozott, családszerető, segítőkész egyéniség. Jó szervező, kiváló taktikai érzékű vezető.

1976. augusztus 16-án, életének 81. évében hunyt el Balatonszemesen, és itt is temették el.

Az egyetem parkjában felállított mellszobrát (Kocsis Előd alkotása) születésének 100. évfordulóján, 1995-ben avatták.

Irodalom

Horváth Zoltán: Mócsy professzor 70 éves. *Magyar Állatorvosok Lapja*, 1965. 20. 11. 481–482.

Kovács Ferenc–Várnagy László: Mócsy János dr. 1985–1976. *Magyar Állatorvosok Lapja*, 1976. 31. 9. 551–556.

Emlékünnepségek Mócsy János professzor születésének 90. évfordulója alkalmából. *Magyar Állatorvosok Lapja*, 1986. 41. 6. 367–370.